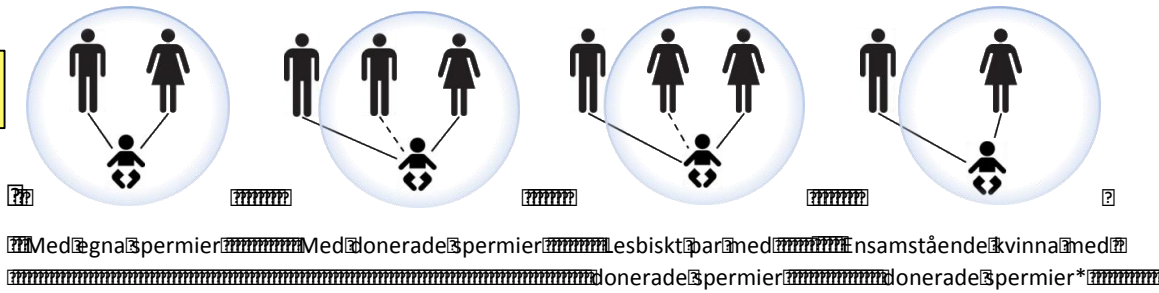


Statens Medicinsk-Etiska Råd (Smer)

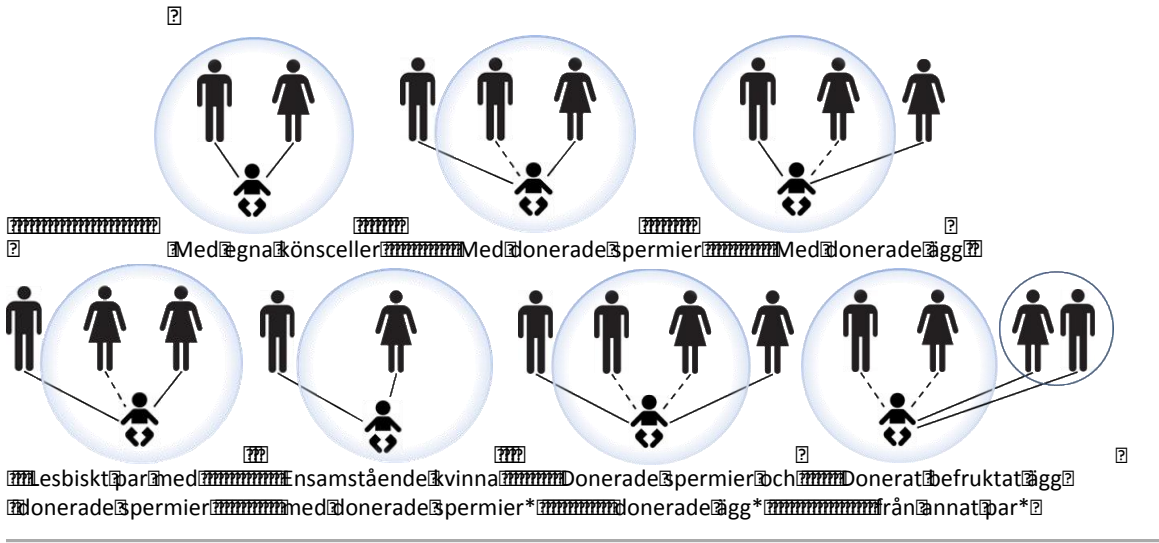
- Oberoende kommitté med särskild status, placerad vid Socialdepartementet
- Rådgivande till riksdag och regering
- En ledamot från vardera av riksdagspartierna + ordförande
- 10 sakkunniga med sammantaget mycket bred kompetens i medicinsk-etiska frågor
- Sekretariat (3 pers) vid Socialdepartementet
- Publicerar rapporter, är remissinstans, arrangerar konferenser, är brobyggare mellan forskare och beslutsfattare, omvärldsspanar, deltar i internationella nätverk m m.

Numera många möjligheter till assisterad befruktning

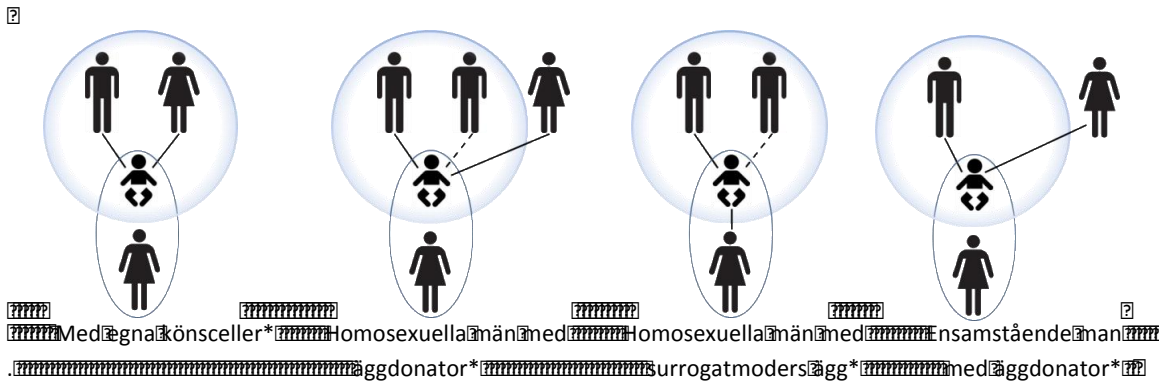
Insemination



IVF



Surrogatmoderskap



Smer-rapport om assisterad befruktning 1995

Några nyckelpunkter:

- IVF bör fortsatt vara tillåtet
- IVF med hjälp av donerade spermier bör tillåtas
- Äggdonation bör tillåtas
- IVF med både spermie- och donation bör vara förbjudet, liksom embryodonation
- Frystiden för befruktade ägg förlängas från 1 till 5 år

Rapport om assisterad befruktning 2013



- Ny medicinska tekniker, värdeförskjutningar
- Arbetsgrupp med medlemmar + sakkunniga
- Inbjudna externa experter
- Ungdomsdialoger

Smer om assisterad befruktning



- Övergripande ställningstaganden
- Assisterad befruktning för ensamstående kvinnor
- Donation av befruktade ägg
- Tid för nedfrysning av ägg
- Nedfrysning av ägg av sociala skäl
- Surrogatmoderskap
- Övre åldersgräns
- Ägg och spermier från avlidna
- Livmodertransplantation
- Prioriteringar

Övergripande ställningstaganden

- Barnen har rätt att veta sitt ursprung, oavsett metod för assisterad befruktning.
- Vid barnlöshetsutredningar bör man tidigt diskutera adoption som alternativ till assisterad befruktning
- Samma lämplighetsbedömning inför alla former av assisterad befruktning, oavsett om donerade könsceller används eller inte (undantag ensamstående mödrar och surrogatmoderskap där mer ingående bedömning krävs).

Övergripande ställningstaganden

Debatt

- Livet en gåva – att få barn ingen mänsklig rättighet ("få barn" vs. "skaffa barn")
- Barn ett sätt för vuxna att må bra - instrumentellt tänkande
- Större tyngd på adoption som alternativ
- Fel att kräva bedömning inför assisterad befruktning

Assisterad befruktning till ensamstående kvinnor

- Beställning från Riksdagen
- Särskild bedömning ur barnperspektiv – moderns ålder och hälsa, socialt nätverk
- Även donerade befruktade ägg
- Surrogatmoderskap för ensamstående? Inget ställningstagande
- Spermadonator – särskilt samtycke?

Donation av befruktade ägg ("embryodonation"): Bakgrund

- Vid IVF ("provrörsbefruktning") lagras befruktade ägg för att senare kanske användas om paret önskar fler barn.
- Oanvända befruktade ägg skulle kunna doneras till barnlösa.
- Genetiska sambandet mellan föräldrar och barn kommer i så fall att saknas.
- Donation av befruktade ägg idag inte tillåtet i Sverige (tillåtet i 15 EU-länder).

Donation av befruktade ägg ("embryodonation"): SMER:s ställningstagande

- Även om genetiskt samband kan vara viktigt för barnet, så anser SMER att sociala samband väger betydligt tyngre.
- SMER anser att donation av befruktade ägg är en etiskt godtagbar metod inom assisterad befruktning. Den bör tillåtas i Sverige.

Donation av befruktade ägg ("embryodonation")

Argument för

- Fungerande alternativ till adoption
- Genetiska kopplingen mindre viktig. Uppföljningsstudier: Barnen mår bra.
- Värdefullt ta tillvara överblivna befruktade ägg
- Ingen hormonstimulering inför äggdonation krävs
- Säkrare i Sverige än utomlands

Argument mot

- Adoption bättre alternativ
- Oklart hur barnen påverkas
- Objektiviserad syn på spermier, teknifierad fortplantning
- Acceptansglidning

Befruktade ägg: Tidsgräns för nedfrysning

Dagsläge

Idag max frystid för befruktade ägg 5 år (lag 1998).

Senare års forskning: Inga ökade medicinska risker för blivande barnet vid längre frysförvaring.

SMER:s ställningstagande

SMER föreslår att den nuvarande övre tidsgränsen för att bevara befruktade ägg bör ses över.

Nedfrysning av ägg av sociala skäl: Bakgrund

- Idag nedfrysning av ägg inför behandling av t ex cancer
- Med åldern avtar äggens förmåga att befruktas. Om man inte hittat lämplig partner, ska man då kunna frysa ner ägg att användas senare i livet och på så vis förbättra möjligheterna att bli gravid ("mammaförsäkring")?
- Sociala skäl tillåtna i Sverige, erbjuds av privata fertilitetskliniker. Totalkostnad 50-100 000 kr.

Nedfrysning av ägg av sociala skäl: SMER:s ställningstagande

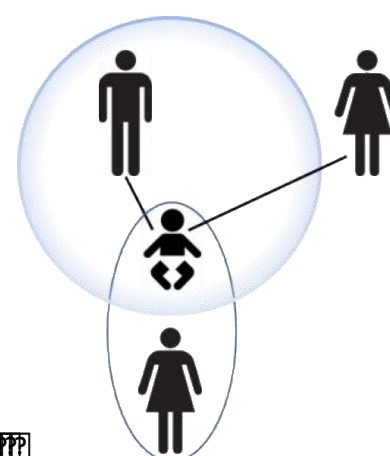
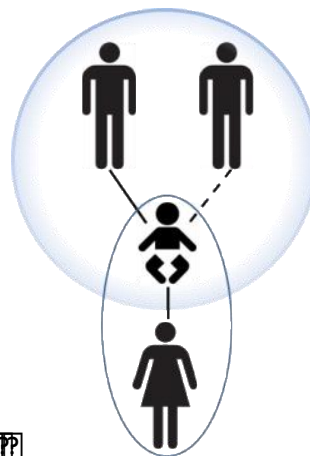
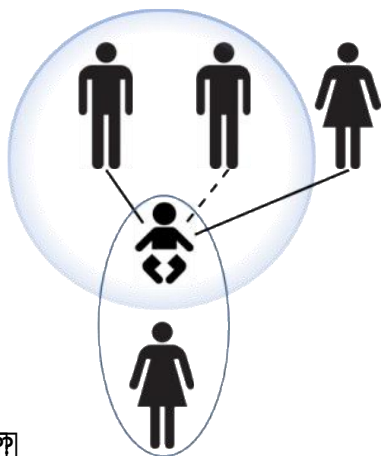
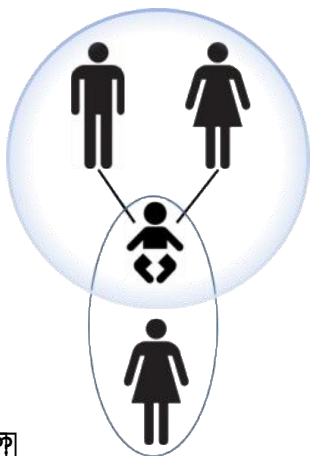
- SMER anser att det inte finns några allvarliga etiska invändningar mot att frysa ner ägg för framtida bruk även av sociala skäl.
- Rimligt att kvinnan själv betalar.
-

Nedfrysning av ägg av sociala skäl: Debatt

- Onaturligt och olämpligt att förlänga sin fertila period

Surrogatmoderskap

?



?????

????????????????

??????????

????????

?

Med egna könsceller* Homosexuella män med Homosexuella män med Ensamstående man
äggdonator* surrogatmoders ägg* med äggdonator* ?

Kommersiellt surrogatmoderskap: SMER:s ställningstagande

Enighet om att kommersiellt surrogatmoderskap inte bör tillåtas i Sverige.

Huvudargument:

- Kommersialisering av fortplantningsprocessen och barnets tillblivelse
- Risken att kvinnor exploateras

Men ...

Akut behov av bättre lagreglering kring de barn som idag tillkommer genom surrogatmoderskap utomlands.

Mot altruistiskt surrogatmoderskap - allmänt

- Även kommersiellt surrogatmoderskap bör tillåtas i Sverige (större tyngd vid autonomi)

Altruistiskt surrogatmoderskap

- Inom EU är surrogatmoderskap förbjudet i 15 av 27 medlemsstater.
- Tillåtet i bl a Belgien, Nederländerna, Polen och Storbritannien.
- *Inte* tillåtet i bl a Danmark, Finland, Frankrike, Italien, Sverige, Tyskland och Österrike.

Altruistiskt surrogatmoderskap: Urval av Smers argument *för*

- Behandlingsmöjlighet för dem som inte kan få barn med befintliga metoder inom assisterad befruktning.
- Alla, inklusive surrogatmödrar, har rätt att själva bestämma hur man vill leva sina liv.
- Färre skulle åka till länder där risken är stor för att kvinnor exploateras.
- Bättre säkerhet i Sverige.
- Efterlängtade/planerade barn får ofta mer engagerade föräldrar. Familjer med barn födda med hjälp av en surrogatmoder fungerar väl (visst vetenskapligt stöd).

Altruistiskt surrogatmoderskap: Urval av Smers argument *mot*

- Surrogatmodern blir ett medel för att tillfredsställa någon annan persons önskan att få barn. Medicinska risker för surrogatmodern.
- Alltför begränsad kunskap om de psykologiska konsekvenserna för surrogatmodern och barnet.
- Risk för smygande kommersialisering - kvinnor exploateras och barnet blir en handelsvara.
- Svårt att balansera de inblandade parternas intressen, t.ex. surrogatmoderns självbestämmande under graviditeten.
- Ytterligare teknifiering av fortplantningsprocessen.

Surrogatmoderskap: SMER:s ställningstaganden

Majoritet:

- Altruistiskt surrogatmoderskap kan - under särskilda förutsättningar - vara en etiskt godtagbar metod inom assisterad befruktning

Minoritet:

- Surrogatmoderskap ska inte i någon form ska tillåtas i Sverige

Särskilda förutsättningar för altruistiskt surrogatmoderskap

- Nära relation mellan surrogatmodern och de potentiella föräldrarna
- Surrogatmodern har genomgått graviditet och har egna barn
- Surrogatmodern inte det blivande barnets genetiska mor
- Surrogatmodern och de tilltänkta föräldrarna genomgår omsorgsfull lämplighetsprövning
- Tillgång till stöd och rådgivning
- Barnet får tidigt info om sin tillblivelse
- Långtidsuppföljningar

| | | | |
|-----------------|----------|--------------------|----------|
| Start | Aktuellt | Klinik & vetenskap | Opinion |
| Opinion - start | Debatt | Reflexion | Signerat |

Citeras som: Läkartidningen. 2013;110:CDCL
 Läkartidningen 25-26/2013
 Läkartidningen.se 2013-06-18

Skriv ut Dala
    4

DEBATT

Kommentera Läs kommentarer (0)

Kräv vetenskaplig evidens för surrogatmoderskap

Empatin med barnlösa par kan inte få stå över den rätt till hälsa och optimal utveckling som barnen har och som är fastställd i FN:s barnrättskonvention. En förutsättning för ändrad lagstiftning bör vara en eller flera vetenskapliga studier där barnen, familjen och den eventuella surrogatmodern följs upp under åtminstone tio år.



Gisela Dahlquist
 barnläkare, seniorprofessor, Umeå universitet
Gisela.Dahlquist@pediatr.umu.se



Staffan Janson
 barnläkare, seniorprofessor, Örebro universitet

Surrogatmoderskap orimligt och ovärdigt

09:45 | 13-03-11 | Kommentera

Det är uppenbart att önskemålen om surrogatmoderskap utgår från vuxnas intressen i stället för barnets. Surrogatmoderskap är en form av exploatering av en annan människas utsatthet, och det inbegriper en rad risker och möjliga komplikationer. Det skriver Bengt Malmgren, Bengt Säfsten och Anna Aronsson, medlemmar i Claphaminstitutet.




Skriv ut     

#DEBATT: SURROGATMÖDRASKAP

2013-04-19
 Surrogatmoderskap fungerar bra

2013-03-06
 Altruism eller kvinnoförtryck?

Replik: Förvräng inte debatten om surrogatmoderskap

Publicerad 2010-12-20 | DELA   

Ulrika Westerlund, förbundsordförande för RFSL, undrar varför Ekman vill utmåla dem som vill föra en diskussion om surrogatmoderskap som "oförståeliga och oförnuftiga" eller "oförnuftiga och oförståeliga".

Majoriteten i Statens Medicinsk-Etiska Råd har på ett enkelt sätt kört över minoriteten i en etiskt och juridiskt komplicerad fråga om surrogatmoderskap. Vi vill peka på överväldigande skäl till lagstiftning på området.

Argumentationen från surrogatmoderskapets förändring av den vuxnes önskemål. Men hur fantastiskt det är ingen mänsklig rättighet; dessa rättigheter ligger

Världen idag

TISDAG 3 JUNI 2014

START NYHETER OPINION ARBETSLIV MAGASIN VITNESBÖRD

Start > Debatt | Publicerad: 2013-04-03 00:00
 Debatt. Surrogatmoderskap

Ruth Nordström: Sverige gör för lite för människohandeln i Europa
 Ruth Nordström | Opinion

Debatt: Surrogatmoderskap - en viktig hbt-fråga samtidigt



Idag finns tusentals älskande par som trots att tekniken med surrogatmoderskap som påverkas är homosexuella par, singlar och transpersoner. För mig som homosexuell är hjärta för homosexuella par som svegenetiska barn. Det finns många par som har barn 10 år och mer som därav har familjer.

Barn ska inte betraktas som handelsvaror

Till och från är surrogatmoderskap på många läppar. Vi Kristdemokrater ser i surrogatmoderskap uppenbara risker för utnyttjande av kvinnors kroppar och reproduktiva organ och en situation där barnen inte står i centrum utan betraktas som en handelsvara. Ofrivillig barnlöshet är naturligtvis svårt, både i medicinskt infertila och naturligt sterila förhållanden, men vi menar att utgångspunkten måste vara barnperspektivet. Det är ofta bortglömt eller fördunklat i hänvisningar till rapporter som passar olika vuxenhållningar med egna önskligheter som utgångspunkt. Vi menar att vid alla åtgärder som gäller barn, ska barnets bästa



Diskussionen har handlat om surrogatmoderskap rätt till sina egna kroppar, om mödrarna mår bra och om de barn som fötts genom surrogatmoderskap får ett gott liv. Men var förs diskussionen om vilka värderingar som ska styra samhällsutvecklingen, undrar Staffan Werme.

FOTO: TORE MEEK, SCANPIX

Surrogatmoderskap handlar om en ny syn på människan

Var finns de politiska riktlinjerna för vilka värderingar som ska ligga till grund för diskussionen om surrogatmoderskap? Det undrar Staffan Werme.

DEBATT.



"Surrogatmoderskap en oacceptabel lösning för kvinnor och barn"

Gertrud Åström, Clara Berglund, Mia Fahén och Angela Beausang.

Debatt *mot* altruistiskt surrogatmoderskap - allmänt

- Den närmaste relation som en människa har till en annan människa ställs åt sidan.
- Går inte att skilja altruistiskt från icke-altruistiskt surrogatmoderskap
- Barn och kvinnor är inga handelsvaror; Smer förespråkar fertilitetsturism
- Altruistiskt surrogatmoderskap i Storbritannien har inte lett till att färre briter söker surrogatmödrar i andra länder (surrogatmoderskap blir allmänt mer acceptabelt)
- Vad händer om surrogatmodern eller föräldrarna ändrar sig? Exempel från rättstvister i USA

Mot altruistiskt surrogatmoderskap - barnperspektivet

- Strider mot FN:s barnkonvention
- Adopterade barn utsätts för en speciell anknytningsproblematik - troligen än mer uttalat vid surrogatmoderskap
- Det vetenskapliga underlag Smer åberopat för barnens välbefinnande är undermåligt

Mot altruistiskt surrogatmoderskap - mödraperspektivet

- Exploatering av kvinnor, ssk om kvinnor ska tillgodose homosexuella mäns önskemål. Analogier: prostitution, tidsbegränsat slaveri
- Instrumentellt tänkande: En kvinnas livmoder är inte ett förvaringskärl
- Otillbörliga påtryckningar (sociala eller ekonomiska)
- Risk för psykisk ohälsa hos surrogatmodern

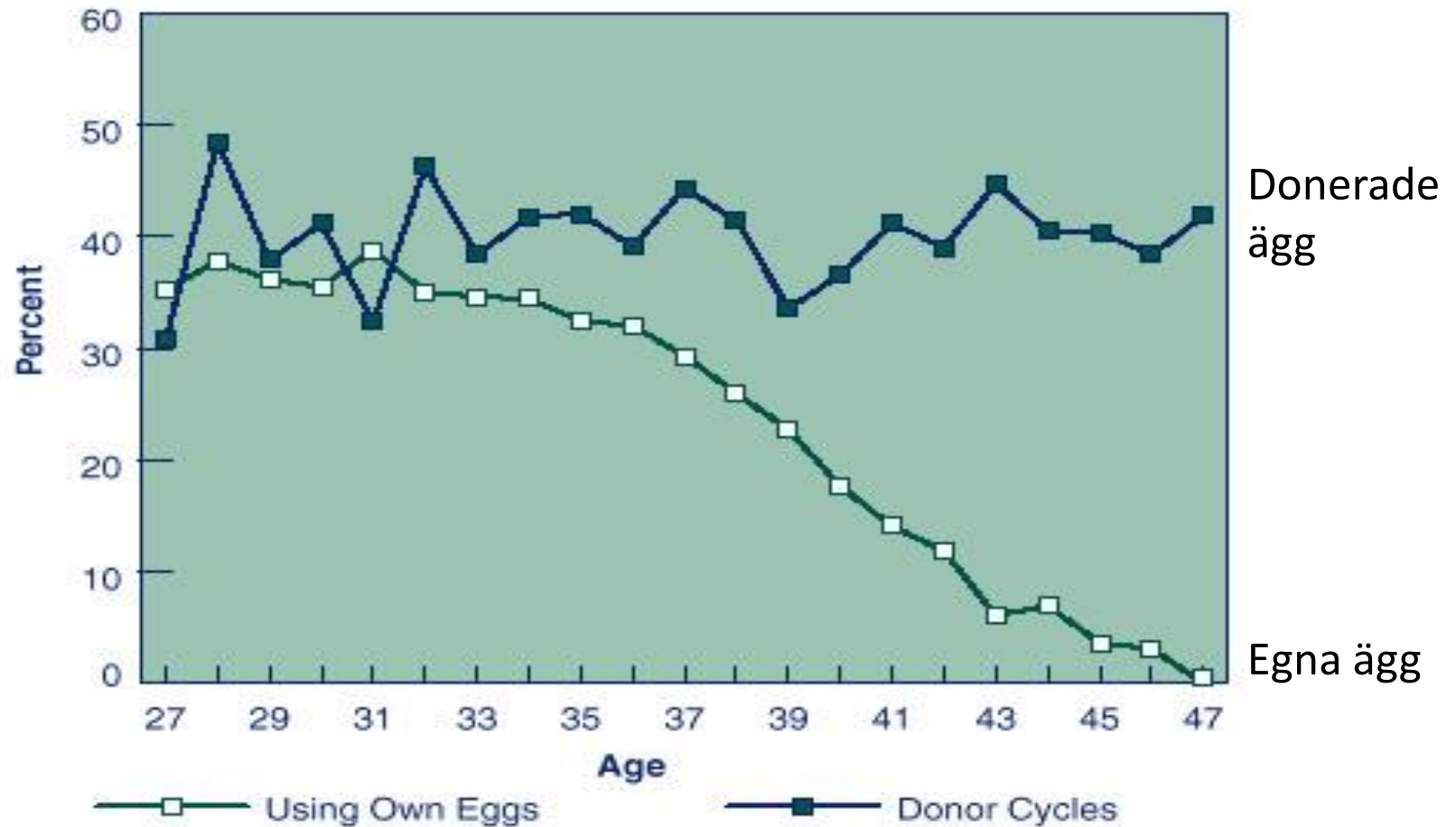
Surrogatmoderskap - *för*

- Barn en välsignelse oavsett hur de tillkommit
- Kvinnans fria val, inkl att ställa upp för andra. ”Skulle jag kunna tänka mig att hjälpa min syster eller en god vän att bli förälder? Ja. Det skulle jag.”
- Erfarenheterna från andra länder med altruistiskt surrogatmoderskap, särskilt vetenskapliga uppföljningsstudier av barn, familjer, surrogatmödrar
- Goda utsikter att skapa fungerande regelverk i Sverige; lära av andra länder
- Analogier till organdonation
- Berättelser från kvinnor som varit surrogatmödrar
- Öppet samhälle vs. HBT-personer

Åldersgränser för assisterad befruktning: Bakgrund

- Landstingen har övre åldersgränser för assisterad befruktning, bl a på grund av sämre chans för lyckad behandling med stigande ålder.
- Åldersgränsen varierar – oftast kring 38-40 år.
- Högre åldersgränser i privat vård

Chans för graviditet vid assisterad befruktning vs. ålder



Åldersgränser för assisterad befruktning: SMER:s ställningstaganden

- Människor åldras individuellt. SMER anser att det ur etisk synpunkt inte är motiverat med exakta åldersgränser vid assisterad befruktning (särskilt inte om donerade ägg används).
- Utgångspunkten bör istället vara en individuell bedömning utifrån principen om barns bästa. En av föräldrarna bör vara tillräckligt ung för att kunna ta ansvar för barnet tills det blivit vuxet.

Åldersgränser för assisterad befruktning

Debatt

- Onaturligt och olämpligt att förlänga sin fertila period
- ”Tillräcklig ung” – utrymme för godtycke
- Fel att kräva professionell bedömning av föräldrarnas förutsättningar – det kan de själva avgöra
- Generellt svårare beslut

SKL 2014

- IVF-behandling ska startas före den behandlade kvinnans 40-årsdag och partnerns 56-årsdag
- Återförande av frysta embryon bör med offentlig finansiering få utföras upp till kvinnans 45-årsdag

Vem förfogar över könsceller och befruktade ägg som frysförvaras? Smers ställningstaganden

- Smer föreslår översyn av regleringen av förfogandefrågorna – idag inte tillräckligt tydlig.
- Spermier och ägg: Den som donerat spermier och ägg bör ha förfoganderätten.
- Befruktade ägg: Det behandlade paret bör ha förfoganderätten (även om en könscellerna kommer från donator).
- Handel med ägg och spermier bör, som hittills, vara förbjudet.

Förfogande över spermier och ägg från avlidna

- En 38-årig man har inför cancerbehandling lämnat spermier till biobank. Han avlider men har dessförinnan givit hustrun dispositionsrätt för att bli gravid med hans spermier. Hustrun vill ta med sig spermier utomlands för att genomgå insemination eller IVF.
- En 27-årig kinesisk forskarstuderande avlider i leukemi. Hon har inför behandlingen lagrat ägg. Nu vill hennes syster (också boende i Sverige) disponera äggen för att bli surrogatmoder, något hon lovat systemen.

Livmodertransplantation: SMER:s ställningstaganden

- För tidigt att ge råd om att införa livmodertransplantation inom hälso- och sjukvården eller inte.
- Aktuellt att på nytt pröva metoden ur etisk synpunkt när mer fakta kommer på bordet.

Prioriteringar av assisterad befruktning

- Assisterad befruktning prioriteras som andra behandlingar (Prio-utredningens etiska plattform, Socialstyrelsens prio-struktur).
- Viktigt med möjlighet till assisterad befruktning till rimlig kostnad + att enskildas ekonomiska situation inte styr vem som får resp. inte får tillgång till assisterad befruktning.
- Större skillnader mellan landstingen i tillgången till assisterad befruktning strider mot grundläggande etiska principer.

Prioriteringar av assisterad befruktning

Debatt

- Betoning av att insatser mot barnlöshet måste prioriteras mot andra insatser i hälso- och sjukvården

Vad händer nu?

- Riksdagen har begärt en förutsättningslös utredning
- Utredning inom Justitiedepartementet
- Nu i slutfasen av insemination till ensamstående kvinnor
- Ska utreda altruistiskt surrogatmoderskap, donation av befruktade ägg, vissa familjerättsliga förhållanden, m m.
- Klart juni 2015.



Kontakt

smer@regeringskansliet.se